

Zakon o vanparničnom postupku

"Službeni glasnik SRS", br. 25/82, 48/88,
"Službeni glasnik RS", br. 46/95, 18/2005

Z A K O N

O VANPARNIČNOM POSTUPKU

PRVI DEO

Opšte odredbe

Član 1.

- (1) Ovim zakonom određuju se pravila po kojima redovni sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima koje se po ovome ili drugom zakonu rešavaju u vanparničnom postupku.
- (2) Odredbe ovog zakona primenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti redovnih sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rešavaju u vanparničnom postupku, ako se ne odnose na zaštitu povređenog ili ugroženog prava niti se zbog učesnika u postupku mogu primeniti odredbe Zakona o parničnom postupku.

Član 2.

- (1) Vanparnični postupak pokreće se predlogom fizičkog ili pravnog lica, kao i predlogom organa određenog ovim ili drugim zakonom.
- (2) Vanparnični postupak sud pokreće po službenoj dužnosti u slučajevima i pod uslovima određenim ovim ili drugim zakonom.
- (3) Ako postupak nije pokrenuo organ koji je zakonom ovlašćen da pokreće postupak, sud će ga bez odlaganja obavestiti da je postupak pokrenut na predlog ovlašćenog lica. Sud može ovlašćenom organu odrediti rok za prijavljivanje učešća u postupku i do isteka tog roka zastati sa postupkom ako je to potrebno radi zaštite učesnika u postupku ili radi zaštite društvenih interesa.

Član 3.

- (1) Učesnik u vanparničnom postupku je lice koje je postupak pokrenulo, lice o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, kao i organi koji učestvuju u postupku na osnovu zakonskog ovlašćenja da postupak pokreće, bez obzira da li je postupak pokrenuo ili je kasnije stupio u postupak.
- (2) Predlagač u smislu ovog zakona je lice, odnosno organ po čijem predlogu je postupak pokrenut, a protivnik predlagača je lice prema kome se pravo ili pravni interes predlagača ostvaruje.
- (3) Svojstvo učesnika u postupku, s pravnim dejstvom u određenoj pravnoj stvari, sud može izuzetno priznati i onim oblicima udruživanja koji nemaju svojstvo pravnog lica i za koja nije posebnim propisima određeno da mogu biti učesnici u vanparničnom postupku ako ispunjavaju uslove iz člana 77. stav 3. Zakona o parničnom postupku, i ako se predmet vanparnične stvari neposredno na njih odnosi.

Član 4.

- (1) U vanparničnom postupku sud po službenoj dužnosti posebno vodi računa i preduzima mere radi zaštite prava i pravnih interesa maloletnika o kojima se roditelji ne staraju, kao i drugih lica koja nisu u mogućnosti da se sama brinu o zaštiti svojih prava i interesa.
- (2) Kad se u postupku odlučuje o pravima i pravnim interesima maloletnika i drugih lica pod posebnom društvenom

zaštitom, sud će obavestiti organ starateljstva o pokretanju postupka, pozivati ga na ročišta i dostavljati mu podneske učesnika i odluke protiv kojih je dozvoljen pravni lek, bez obzira da li organ starateljstva učestvuje u postupku.

(3) Kad smatra da je to potrebno, sud će pozvati organ starateljstva da učestvuje u postupku i odrediti mu rok u kome može prijaviti svoje učešće. Dok ne istekne ovaj rok sud će zastati sa postupkom, ali organ starateljstva može svoje pravo da učestvuje u postupku koristiti i posle protoka tog roka.

Član 5.

Organ starateljstva koji učestvuje u postupku, i kad zakonom nije ovlašćen da pokreće postupak, ovlašćen je da preuzima sve radnje u postupku radi zaštite prava i pravnih interesa maloletnika i drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, a naročito da iznosi činjenice koje učesnici nisu naveli da predlaže izvođenja dokaza i da izjavljuju pravne lekove.

Član 6.

U vanparničnom postupku sud može postaviti privremenog zastupnika svakom učesniku u postupku kad za to postoje uslovi iz člana 84. Zakona o parničnom postupku.

Član 7.

Sud može dozvoliti da učesnik, koji nema poslovne sposobnosti, pored radnji na koje je zakonom ovlašćen, radi ostvarenja svojih prava i pravnih interesa, preuzima i druge radnje u postupku, ako smatra da je u stanju da shvati značenje i pravne posledice tih radnji.

Član 8.

(1) U vanparničnim stvarima koje se odnose na lično stanje učesnika (statusne stvari), kao i u drugim vanparničnim stvarima koje se odnose na prava i pravne interese sa kojima učesnici ne mogu raspolagati, oni se u postupku pred sudom ne mogu odreći svog zahteva, priznati zahtev protivnika, niti zaključiti sudsko poravnanje.

(2) U postupku iz stava 1. ovog člana sud može da utvrđuje i činjenice koje učesnici nisu izneli, kao i činjenice koje među učesnicima nisu sporne, ako su važne za donošenje odluke.

Član 9.

U postupku u kome se odlučuje o statusnim stvarima javnost je isključena.

Član 10.

U vanparničnom postupku nema mirovanja postupka.

Član 11.

(1) Sud odlučuje o zahtevima učesnika na osnovu rasprave na ročištu samo u slučajevima kad je to ovim ili drugim zakonom određeno, ili kad oceni da je održavanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđivanja odlučnih činjenica ili smatra da je zbog drugih razloga održavanje ročišta celishodno.

(2) Izostanak pojedinih učesnika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako u pojedinim slučajevima zakonom nije drukčije određeno.

(3) Saslušanje učesnika u postupku može se izvršiti i u odsustvu drugih učesnika.

(4) U stambenim stvarima u kojima se rešava o stanarskom pravu ili o pojedinim ovlašćenjima koja čine sadržinu stanarskog prava odluka se uvek donosi na osnovu rasprave na ročištu.

Član 12.

(1) Predlog za pokretanje vanparničnog postupka može se povući do donošenja prvostepene odluke. Predlog podnet od više lica povlači se njihovom saglasnom izjavom, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Predlog se može povući i docnije sve dok postupak nije pravnosnažno završen, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika na koje se odluka odnosi ili ako ostali učesnici na to pristanu.

(3) Ako je predlog povučen posle donošenja prvostepene odluke, prvostepeni sud će odluku ukinuti.

(4) Smatraće se da je predlog povučen kad predlagač ne dođe na ročište ili se ne odazove na poziv suda radi saslušanja, ako je bio uredno pozvan, a ne postoje opšte poznate okolnosti koje su ga sprečile da dođe u sud. Opravdane razloge izostanka sud može uvažiti i bez izjašnjavanja ostalih učesnika sve dok im ne uputi obaveštenje o povlačenju predloga.

(5) U slučajevima iz st. 1. i 4. ovog člana, drugi učesnici koji su zakonom ovlašćeni da pokrenu postupak mogu predložiti da se postupak nastavi. Predlog za nastavljavanje postupka može se podneti u roku od 15 dana od dana prijema obaveštenja o povlačenju predloga.

Član 13.

(1) U statusnim stvarima mesno nadležan je sud na čijem području ima prebivalište lice u čijem interesu se postupak vodi, a ako nema prebivalište, sud na čijem području to lice ima boravište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) U drugim vanparničnim stvarima mesno nadležan je sud na čijem području predlagač ima prebivalište ili boravište, odnosno sedište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Kad se vanparnična stvar odnosi na nepokretnosti, isključivo je nadležan sud na čijem području se nalazi nepokretnost, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Član 14.

(1) U vanparničnom postupku sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mesno nenadležan najkasnije na prvom ročištu, a ako ročište nije održano, do preduzimanja prve radnje koju je učesnik preduzeo po pozivu suda.

(2) Ako se u toku postupka izmene okolnosti na kojima je zasnovana mesna nadležnost suda, sud koji vodi postupak može predmet ustupiti sudu koji je prema izmenjenim okolnostima mesno nadležan, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti, ili ako je to u interesu lica pod posebnom društvenom zaštitom.

(3) Kad se predmet ustupa drugom sudu u interesu lica pod posebnom društvenom zaštitom, sud će pre ustupanja predmeta pozvati organ starateljstva da u određenom roku da svoje mišljenje o celishodnosti ustupanja. Ako organ starateljstva u ostavljenom roku ne dostavi mišljenje, sud će postupiti prema okolnostima slučaja, vodeći računa o interesima lica pod posebnom društvenom zaštitom.

Član 15.

Učesnici mogu sporazumom menjati mesnu nadležnost suda samo kad je to za pojedine vanparnične stvari ovim ili drugim zakonom dozvoljeno.

Član 16.

(1) Do donošenja odluke o glavnoj stvari sud će posebnom odlukom obustaviti vanparnični postupak, ako utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka. Postupak će se po pravnosnažnosti te odluke sprovesti po pravilima parničnog postupka pred nadležnim sudom.

(2) Radnje koje je sproveo vanparnični sud (uviđaj, veštačenje, saslušanje svedoka i dr.) ponovo će se izvesti, ako je pri njihovom ranijem izvođenju učinjena neka od bitnih povreda odredaba parničnog postupka (član 354. Zakona o parničnom postupku).

Član 17.

(1) U vanparničnom postupku u prvom stepenu postupa sudija pojedinac, ako ovim ili drugim zakonom nije

drukčije određeno.

(2) U stambenim stvarima u kojima se rešava o stanarskom pravu ili o pojedinim ovlašćenjima koja čine sadržinu stanarskog prava prvostepeni sud odlučuje u veću sastavljenom od jednog sudije i dvojice sudija porotnika.

(3) Pojedine radnje u postupku može da preuzima stručni saradnik u sudu kad je to ovim ili drugim zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju stručni saradnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik.

Član 18.

(1) U vanparničnom postupku odluke se donose u obliku rešenja.

(2) Rešenje protiv koga je dozvoljena posebna žalba i rešenje drugostepenog suda, mora biti obrazloženo.

Član 19.

Žalba protiv rešenja donesenog u prvom stepenu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana dostavljanja prepisa rešenja, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 20.

(1) Žalba zadržava izvršenje rešenja, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, ili ako sud drukčije ne odluči.

(2) Sud može iz važnih razloga odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, kad je potrebno da se zaštite prava maloletnika ili drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, sud može po službenoj dužnosti, a radi zaštite prava drugih učesnika po njihovom predlogu, odrediti da se položi obezbeđenje u gotovom novcu. Kad to posebne okolnosti slučaja zahtevaju davanje obezbeđenja može se odrediti i u drugom obliku.

Član 21.

(1) Prvostepeni sud može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju.

(2) Ako prvostepeni sud ne preinači, odnosno ne ukine svoje rešenje, žalbu, zajedno sa spisima, dostaviće drugostepenom sudu na rešavanje bez obzira da li je žalba podnesena u zakonom određenom roku.

(3) Drugostepeni sud može iz važnih razloga odlučiti i o neblagovremeno podnesenoj žalbi, ako se time ne vređaju prava drugih lica koja se zasnivaju na tom rešenju.

Član 22.

(1) Kad odluka suda zavisi od prethodnog rešenja pitanja da li postoji neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije doneo odluku sud ili drugi nadležni organ (prethodno pitanje), sud može sam rešiti to pitanje, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravno dejstvo samo u vanparničnom postupku u kome je to pitanje rešeno.

Član 23.

(1) Ako su među učesnicima sporne činjenice važne za rešenje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rešenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

(2) Sud će uputiti na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom onog učesnika čije pravo smatra manje verovatnim, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 24.

(1) Ako učesnik koji je upućen na parnicu ili postupak pred upravnim organom u određenom roku, koji ne može biti duži od 30 dana, pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom vanparnični postupak će se prekinuti do pravnosnažnog okončanja tog postupka.

(2) Ako ni jedan od učesnika do završetka vanparničnog postupka ne pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, sud će dovršiti postupak bez obzira na zahteve u pogledu kojih je učesnik upućen na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom.

Član 25.

(1) Kad se rešenjem suda menja lični ili porodični status učesnika ili njegova prava i dužnosti, pravne posledice rešenja nastaju kad ono postane pravnosnažno.

(2) Sud može odlučiti da pravne posledice rešenja nastaju pre pravnosnažnosti, ako je to potrebno radi zaštite maloletnika ili drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom.

(3) Pravnosnažno rešenje kojim se menja lični ili porodični status učesnika bez odlaganja se dostavlja matičaru nadležnom za vođenje matične knjige rođenih za to lice.

Član 26.

Pravnosnažnost rešenja, donesenog u vanparničnom postupku, ne sprečava učesnike da svoj zahtev o kome je rešenjem odlučeno ostvaruju u parnici ili u postupku pred upravnim organom, kad im je to pravo priznato ovim ili drugim zakonom.

Član 27.

(1) U postupku u kome se odlučuje o statusnim stvarima i o vanparničnim stvarima koje se odnose na stanarsko pravo protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda revizija je dozvoljena ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) U postupku u kome se odlučuje o imovinsko-pravnim stvarima revizija je dozvoljena pod uslovima pod kojima se po Zakonu o parničnom postupku može izjaviti revizija u imovinsko-pravnim sporovima, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 28.

(1) O troškovima postupka u statusnim stvarima sud odlučuje slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka, s tim što se u pogledu troškova postupka koji su prouzrokovani učešćem organa starateljstva u postupku primenjuju odredbe člana 162. Zakona o parničnom postupku.

(2) U vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava učesnika, učesnici snose troškove na jednake delove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udela u imovinskom pravu o kome se odlučuje sud će prema srazmeri tog udela odrediti koliki će deo troškova snositi svaki od učesnika.

(3) U vanparničnim stvarima iz stava 2. ovog člana sud može odlučiti da sve troškove postupka snosi učesnik u čijem interesu se postupak vodi, odnosno učesnik koji je isključivo svojim ponašanjem dao povod za pokretanje postupka.

Član 29.

(1) Po predlogu za ponavljanje postupka prethodno će se postupiti kao po neblagovremeno podnesenoj žalbi, ako postoje uslovi iz člana 21. ovog zakona da drugostepeni sud odluči i o osnovanosti neblagovremeno podnesene žalbe. Ukoliko drugostepeni sud nađe da ti uslovi ne postoje vratiće predmet prvostepenom sudu radi postupanja po predlogu.

(2) Protiv rešenja kojim je postupak pravnosnažno završen, predlog za ponavljanje postupka ne može se podneti

ako je učesniku ovim ili drugim zakonom priznato pravo da svoj zahtev o kome je rešenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom.

Član 30.

(1) Po odredbama prvog dela ovog zakona postupa se u svim pitanjima koja posebnim postupcima sadržanim u ovom zakonu nisu drukčije uređena, kao i u drugim vanparničnim stvarima, za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja.

(2) U vanparničnom postupku shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

DRUGI DEO

Posebni postupci

I. Uređenje ličnih stanja

Glava prva

Lišenje poslovne sposobnosti

Član 31.

(1) U ovom postupku sud ispituje da li je punoletno lice prema stepenu sposobnosti za normalno rasuđivanje u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima i odlučuje o potpunom ili delimičnom lišenju poslovne sposobnosti kad utvrdi da za to postoje zakonom određeni razlozi, kao i o vraćanju potpune ili delimične poslovne sposobnosti kad prestanu razlozi za lišenje, odnosno ograničenje poslovne sposobnosti.

(2) Postupak za lišenje, kao i postupak za vraćanje poslovne sposobnosti hitan je.

Član 32.

(1) Postupak za lišenje poslovne sposobnosti sud pokreće i vodi po službenoj dužnosti, kao i po predlogu organa starateljstva, bračnog druga, deteta ili roditelja lica kod koga su se stekli zakonski uslovi za lišenje, odnosno ograničenje poslovne sposobnosti.

(2) Postupak se pokreće i po predlogu dede, babe, brata, sestre, kao i unuka, ako sa tim licem žive u porodičnoj zajednici.

(3) Predlog za pokretanje postupka može da stavi i samo lice koje treba lišiti poslovne sposobnosti, ako može da shvati značenje i pravne posledice svog predloga.

Član 33.

(1) Predlog mora da sadrži činjenice na kojima se zasniva, kao i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju ili čine verovatnim.

(2) Ako postupak nije pokrenuo organ starateljstva, predlog mora da sadrži i podatke iz kojih proizilazi ovlašćenje za pokretanje postupka.

Član 34.

(1) Ako lice, prema kojem je pokrenut postupak za lišenje poslovne sposobnosti, ima nepokretnu imovinu, sud će bez odlaganja izvestiti organ koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti radi zabeležbe postupka.

(2) O pokretanju postupka obaveštava se i matičar koji vodi matičnu knjigu rođenih za to lice.

Član 35.

(1) U ovom postupku sud odlučuje na osnovu rasprave na ročištu.

(2) Na ročište se pozivaju, pored organa starateljstva, lice prema kome se postupak vodi, njegov staralac, odnosno privremeni zastupnik i predlagač.

Član 36.

(1) Sud će lično saslušati lice prema kome se postupak vodi, a ako se isto nalazi u zdravstvenoj organizaciji, saslušaće se po pravilu u toj organizaciji, gde će se održati i ročište.

(2) Sud može odustati od saslušanja lica prema kome se postupak vodi, samo ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće s obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica.

Član 37.

Sud je dužan da sasluša staraoca, odnosno privremenog zastupnika, predlagača i druga lica koja mogu da daju potrebna obaveštenja o životu i o ponašanju lica prema kome se postupak vodi i o drugim važnim okolnostima. Po potrebi, sud će podatke o tim činjenicama pribaviti od organa društveno-političke zajednice, samoupravnih organizacija i zajednica pravnih i drugih lica, koja tim podacima raspolažu.

Član 38.

(1) Lice prema kome se postupak za lišenje poslovne sposobnosti vodi mora biti pregledano od najmanje dva lekara odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o duševnom stanju i sposobnosti tog lica za rasuđivanje.

(2) Veštačenje se vrši u prisustvu sudije, sem kada se obavlja u stacionarnoj zdravstvenoj organizaciji.

(3) Sud može rešenjem odrediti da lice prema kome se vodi postupak, privremeno ali najduže za tri meseca, bude smešteno u odgovarajuću zdravstvenu organizaciju, ako je to po mišljenju lekara neophodno da se utvrdi njegovo duševno stanje, osim ako bi time mogle nastupiti štetne posledice po njegovo zdravlje.

Član 39.

(1) Protiv rešenja o smeštaju u zdravstvenu organizaciju mogu izjaviti žalbu lice prema kome se postupak vodi i njegov staralac, odnosno privremeni zastupnik u roku od tri dana od dostavljanja prepisa rešenja.

(2) Lice prema kome se postupak vodi može izjaviti žalbu bez obzira na svoje duševno stanje.

(3) Žalba ne zadržava izvršenje rešenja, ako sud iz opravdanih razloga, drugačije ne odluči.

(4) Sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostepenom sudu, koji je dužan odlučiti u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Član 40.

(1) Kad nađe da postoje uslovi za lišenje poslovne sposobnosti, sud će lice prema kome se postupak vodi lišiti poslovne sposobnosti potpuno ili delimično.

(2) U rešenju kojim se lice delimično lišava poslovne sposobnosti, sud može na osnovu rezultata medicinskog veštačenja odrediti vrstu poslova koje to lice može preduzimati samostalno pored poslova na koje je zakonom ovlašćeno.

(3) Protiv rešenja o lišenju poslovne sposobnosti, lice koje je lišeno poslovne sposobnosti može izjaviti žalbu bez obzira na svoje duševno stanje.

Član 41.

(1) Sud može odložiti donošenje rešenja o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se osnovano može očekivati da će se lice, prema kome se vodi postupak, uzdržati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava.

(2) Sud će odložiti donošenje rešenja iz stava 1. ovog člana ako se to lice po svojoj inicijativi ili po predlogu suda podvrgne lečenju u određenoj zdravstvenoj organizaciji.

(3) Sud može da odloži donošenje rešenja o lišenju poslovne sposobnosti za vreme od šest do 12 meseci.

(4) Rešenje može da se opozove ako lice prekine lečenje ili bude otpušteno iz zdravstvene organizacije zbog narušavanja reda.

Član 42.

(1) Kada prestanu razlozi zbog kojih je lice lišeno poslovne sposobnosti sud će po službenoj dužnosti, kao i po predlogu organa starateljstva i lica iz člana 32. ovog zakona, doneti rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti.

(2) Ako se posle donošenja rešenja o potpunom lišenju poslovne sposobnosti lica utvrdi da se njegovo duševno stanje toliko popravilo da je dovoljno i delimično lišenje poslovne sposobnosti, sud će izmeniti ranije rešenje i odrediti delimično lišenje poslovne sposobnosti.

Član 43.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primenjuju odredbe ove Glave o lišenju sposobnosti.

Član 44.

Pravnosnažno rešenje o lišenju, kao i rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti matičaru radi upisa u matičnu knjigu rođenih za to lice, organu koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti ako lice na koje se rešenje odnosi ima nepokretnost, kao i organu starateljstva.

Glava druga

Zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji koja obavlja delatnost u oblasti neuropsihijatrije

Član 45.

(1) U ovom postupku sud odlučuje o smeštanju i zadržavanju duševno bolesnog lica u odgovarajućoj zdravstvenoj organizaciji kad je zbog prirode bolesti neophodno da to lice bude ograničeno u slobodi kretanja ili opštenja sa spoljnim svetom.

(2) Postupak za smeštaj i zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji koja obavlja delatnost u oblasti neuropsihijatrija (zdravstvena organizacija) hitan je.

Član 46.

(1) Kad zdravstvena organizacija primi na lečenje neko lice bez njegove saglasnosti ili bez odluke suda, dužna je da to u roku od tri dana prijavi sudu na čijem području se organizacija nalazi.

(2) Izjava o saglasnosti za prijem mora biti data u pismenom obliku pred ovlašćenim licem u zdravstvenoj organizaciji, u prisustvu dva poslovno sposobna i pismena svedoka koji nisu radnici u toj organizaciji i nisu krvni srodnici primljenog lica u pravoj liniji, u pobočnoj liniji zaključno sa četvrtim stepenom, po tzbini do drugog stepena, ni njegov bračni drug, kao ni lice koje ga je dovelo u zdravstvenu organizaciju.

(3) Prijava zdravstvene organizacije mora da sadrži podatke o licu koje je primljeno, licu koje ga je dovelo u

zdravstvenu organizaciju i, po mogućnosti, o prirodi i stepenu bolesti sa odgovarajućom medicinskom dokumentacijom.

Član 47.

(1) Zdravstvena organizacija je dužna da na način iz člana 46. ovog Zakona postupi i kad lice, koje je svojom voljom primljeno u zdravstvenu organizaciju, opozove datu saglasnost, a ovlašćeno lice ili organ te zdravstvene organizacije smatra da je potrebno njegovo dalje zadržavanje.

(2) Rok za obaveštavanje suda teče od dana opozivanja date saglasnosti.

Član 48.

Postupak se vodi po službenoj dužnosti, čim sud primi prijavu od zdravstvene organizacije ili na drugi način sazna da je neko lice primljeno ili zadržano u zdravstvenoj organizaciji bez svoje saglasnosti.

Član 49.

Uslovi za zadržavanje lica u zdravstvenoj organizaciji utvrđuju se na način određen u članu 38. ovog zakona.

Član 50.

Sud je dužan da po mogućnosti u roku od petnaest dana od dana prijema prijave o prijemu, odnosno zadržavanju lica u zdravstvenoj organizaciji, a najkasnije u roku od trideset dana kad to utvrđivanje prirode bolesti nužno zahteva, donese rešenje da li se to lice ima zadržati u zdravstvenoj organizaciji.

Član 51.

(1) Kada sud odluči da primljeno lice bude zadržano u zdravstvenoj organizaciji odrediće vreme zadržavanja, koje ne može da bude duže od jedne godine.

(2) Zdravstvena organizacija je dužna da sudu dostavlja povremene izveštaje o zdravstvenom stanju zadržanog lica.

Član 52.

Sud može i pre isteka vremena određenog za zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji, po službenoj dužnosti ili na predlog zadržanog lica, njegovog staroca kao i lica, odnosno organa iz člana 32. ovog zakona, da odluči o puštanju lica iz zdravstvene organizacije, ako utvrdi da se zdravstveno stanje zadržanog lica poboljšava u tolikoj meri da su prestali razlozi za njegovo dalje zadržavanje.

Član 53.

Ako zdravstvena organizacija oceni da zadržano lice treba da ostane na lečenju i po isteku vremena određenog u rešenju suda, dužna je da 30 dana pre isteka tog vremena sudu predloži produženje zadržavanja.

Član 54.

Rešenje iz čl. 52. i 53. ovog zakona sud donosi na osnovu ponovnog pregleda zadržanog lica koji se vrši na način određen u članu 38. ovog zakona i po saslušanju tog lica, ako je to moguće i nije štetno po njegovo zdravlje.

Član 55.

Na postupak po žalbi protiv rešenja o smeštaju, odnosno zadržavanju u zdravstvenoj organizaciji (čl. 50. i 53) primenjuju se odredbe člana 39. ovog zakona.

Glava treća

Proglašenje nestalog lica za umrlo i dokazivanje smrti

Član 56.

U ovom postupku sud odlučuje o proglašenju nestalog lica za umrlo i utvrđuje smrt lica za koje o činjenici smrti nema dokaza predviđenih zakonom.

Član 57.

(1) Za umrlo može se oglasiti lice:

a) o čijem životu za poslednjih pet godina nije bilo nikakvih vesti, a od čijeg je rođenja proteklo sedamdeset godina;

b) o čijem životu za poslednjih pet godina nije bilo nikakvih vesti, a okolnosti pod kojima je nestalo čine verovatnim da više nije u životu;

v) koje je nestalo u brodolomu, saobraćajnoj nesreći, požaru, poplavi, zemljotresu ili u kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti, a o čijem životu nije bilo nikakvih vesti za šest meseci od dana prestanka opasnosti;

g) koje je nestalo u toku rata u vezi sa ratnim događajima, a o čijem životu nije bilo nikakvih vesti za godinu dana od dana prestanka neprijateljstva.

(2) Rokovi iz tač. a) i b) računaju se od dana kada je po poslednjim vestima nestali nesumnjivo bio živ, a ako se taj dan ne može tačno utvrditi, ti rokovi počinju teži završetkom meseca, odnosno godine u kojoj je nestali po poslednjim vestima bio živ.

Član 58.

Predlog za proglašenje nestalog lica za umrlo može podneti svako lice koje za to ima neposredni pravni interes, kao i javni tužilac.

Član 59.

(1) Predlog mora da sadrži činjenice na kojima se zasniva, kao i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju ili čine verovatnim.

(2) Ako postupak nije pokrenuo javni tužilac, predlog mora da sadrži i podatke iz kojih proizilaze pravni interes predlagača za proglašenje nestalog lica za umrlo.

Član 60.

(1) Sud, po prijemu predloga, na pogodan način proverava da li su ispunjene osnovne pretpostavke za pokretanje postupka. Ako na osnovu podataka u predlogu ili izvršene provere oceni da su te pretpostavke ispunjene, odrediće nestalom licu staraoca i o tome obavestiti organ starateljstva ili će pozvati organ starateljstva da mu u određenom roku postavi staraoca za zastupanje u postupku.

(2) Staralac je dužan da prikuplja dokaze o nestanku odnosno životu nestalog lica i da ih predlaže sudu, a i sam sud će po službenoj dužnosti pribaviti i izvesti dokaze radi utvrđivanja činjenice da li je nestalo lice i kad umrlo ili je u životu.

Član 61.

(1) Ako sud oceni da su ispunjene osnovne pretpostavke za pokretanje postupka, izdaje oglas u kome će navesti bitne okolnosti slučaja, pozvati nestalo lice, kao i svakog drugog ko ma šta zna o njegovom životu da to bez odlaganja javi sudu, i ukazati da će sud po isteku tri meseca od objavljivanja oglasa u "Službenom listu SFRJ" odlučiti o predlogu.

(2) Oglas se objavljuje u "Službenom listu SFRJ", "Službenom glasniku SRS" i na oglasnoj tabli suda, a objaviće se na uobičajen način i u mestu u kome je nestalo lice imalo svoje poslednje prebivalište, odnosno boravište.

Član 62.

Ako predlagač po nalogu suda u određenom roku ne položi iznos potreban za objavljivanje oglasa smatraće se da je predlog povučen, osim ako je predlog podneo javni tužilac.

Član 63.

(1) Po proteku roka od tri meseca od objavljivanja oglasa u "Službenom listu SFRJ", ako se nestali ne javi i nema traga da je u životu, sud će zakazati ročište na koje će pozvati predlagača i staraoca nestalog lica i izvešće potrebne dokaze.

(2) Ako utvrdi da je ispunjen neki od uslova iz člana 57. ovog zakona i da rezultati celokupnog postupka pouzdano ukazuju da nestalo lice nije živo, sud će doneti rešenje kojim će proglašiti da je to lice umrlo.

Član 64.

(1) U rešenju kojime se nestalo lice proglašava za umrlo označiće se dan, a po mogućnosti i čas, koji se smatra kao vreme smrti nestalog.

(2) Kao vreme smrti smatraće se dan za koji se izvedenim dokazima utvrdi da je nestalo lice umrlo, odnosno dan koji nestalo lice verovatno nije preživelo. Ako ne može da se utvrdi taj dan, smatra se da je smrt nastupila prvog dana po isteku rokova iz člana 57. ovog zakona.

Član 65.

Pravnosnažno rešenje o proglašenju nestalog lica za umrlo dostaviće se matičaru radi upisa u matičnu knjigu umrlih, sudu nadležnom za vođenje ostavinskog postupka, organu starateljstva i organu koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti, ako je lice proglašeno za umrlo imalo nepokretnosti.

Član 66.

Ako se lice proglašeno za umrlo lično javi sudu, sud će, pošto utvrdi njegov identitet, bez daljeg postupka svoje rešenje o proglašenju tog lica za umrlo ukinuti.

Član 67.

(1) Ako po donošenju rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo sud na bilo koji način sazna da je nestalo lice živo, po službenoj dužnosti pokrenuće i sprovesti postupak radi ukidanja tog rešenja.

(2) Sud će ovaj postupak sprovesti i po predlogu organa i lica iz člana 58. ovog zakona.

Član 68.

Ako se po donošenju rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo sazna da je nestalo lice umrlo nekog drugog dana, a ne onog koji se po rešenju ima smatrati kao dan smrti, sud će na predlog svakog lica koje ima neposredni pravni interes i javnog tužioca sprovesti postupak i u pogledu datuma smrti izmeniti svoje ranije rešenje.

Član 69.

(1) O pokretanju postupka za ukidanje ili izmenu rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo, sud će obavestiti nadležni organ starateljstva i ostavinski sud pred kojim je u toku postupak raspravljanja zaostavštine tog lica.

(2) Ako je zaostavština pravnosnažno raspravljena, a obuhvatala je i nepokretnosti, sud će narediti zabeležbu postupka za ukidanje, odnosno izmenu rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo u zemljišnoj ili drugoj javnoj

knjizi o evidenciji nepokretnosti.

(3) Kad sud na osnovu izvedenih dokaza odbije predlog za ukidanje, odnosno izmenu donetog rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo, obavestiće o tome nadležni organ starateljstva, sud koji raspravlja zaostavštinu i organ koji vodi zemljišnu, odnosno drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti, radi brisanja izvršene zabeležbe postupka.

Član 70.

Ako smrt nekog lica ne može da se dokaže ispravom predviđenom Zakonom o matičnim knjigama, svako lice koje ima neposredni pravni interes, kao i javni tužilac, mogu podneti predlog sudu da rešenjem utvrdi smrt tog lica.

Član 71.

U postupku za dokazivanje smrti shodno će se primeniti odredbe ove glave o proglašenju nestalog lica za umrlo, s tim što oglasni rok ne može biti kraći od 15 ni duži od 30 dana.

II. Uređenje porodičnog odnosa

Glava četvrta

Produženje roditeljskog prava

Član 72.

(1) U ovom postupku sud odlučuje o produženju roditeljskog prava posle punoletstva deteta, kad za to postoje zakonom određeni razlozi.

(2) Postupak za produženje roditeljskog prava je hitan, a pokreće se na predlog zakonom ovlašćenih lica, odnosno organa.

(3) Dete u postupku zastupa poseban staralac, određen od suda ili organa starateljstva.

Član 73.

(1) U ovom postupku sud po službenoj dužnosti utvrđuje duševno i fizičko stanje deteta koje je od značaja za njegovu sposobnost da se samo stara o svojoj ličnosti, pravima i interesima.

(2) Odluka o predlogu za produženje roditeljskog prava donosi se na osnovu rasprave na ročištu na koje se pozivaju: organ starateljstva, dete, staralac deteta i njegovi roditelji, bez obzira da li su oni pokrenuli postupak. Roditelji se u tom postupku obavezno saslušavaju, a organ starateljstva dužan je da da mišljenje o celishodnosti produženja roditeljskog prava.

(3) Duševno stanje i sposobnost deteta utvrđuje se na način određen u članu 38. ovog zakona.

Član 74.

U postupku radi produženja roditeljskog prava, kao i u postupku po predlogu zakonom ovlašćenih lica i organa za donošenje rešenja o prestanku produženog roditeljskog prava, shodno se primenjuju odredbe Glave prve, drugog dela ovog zakona o lišenju i vraćanju poslovne sposobnosti, ukoliko ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Glava peta *)

Lišenje i vraćanje roditeljskog prava

Član 75.*)

(1) U ovom postupku sud odlučuje o lišenju roditeljskog prava, kad za to postoje zakonom određeni razlozi.

(2) Postupak za lišenje roditeljskog prava je hitan, a pokreće se na predlog zakonom ovlaštenih lica odnosno organa.

Član 76.*)

(1) Ako postupak nije pokrenuo organ starateljstva, sud će ga bez odlaganja obavestiti o pokretanju postupka i pozvati da učestvuje u postupku.

(2) Sud ili organ starateljstva mogu detetu odrediti posebnog staraoca za zastupanje u ovome postupku i kad je drugi roditelj živ i vrši roditeljsko pravo, ako ocene da je to potrebno radi zaštite interesa deteta.

Član 77.*)

(1) U ovom postupku sud po službenoj dužnosti utvrđuje činjenice važne za donošenje odluke, a organ starateljstva dužan je da pomogne sudu u pribavljanju potrebnih dokaza, kao i da da svoje mišljenje o celishodnosti usvajanja predloga za lišenje roditeljskog prava.

(2) Odluka o predlogu za lišenje roditeljskog prava donosi se na osnovu rasprave na ročištu na koje se pozivaju: organ starateljstva, roditelji deteta i njegov staralac ako je postavljen. Dete se može pozvati ako je starije od deset godina i ako sud, pošto pribavi mišljenje organa starateljstva, oceni da je to celishodno. Roditelji se u tom postupku obavezno saslušavaju, a dete se sasluša samo kad je to neophodno za utvrđivanje odlučnih činjenica i nije štetno za duševno stanje deteta.

(3) Žalba ne zadržava izvršenje rešenja, osim ako sud u određenom slučaju drugačije ne odredi.

Član 78.*)

U postupku za vraćanje roditeljskog prava shodno se primenjuju odredbe ove Glave o lišenju roditeljskog prava.

---

*) PAŽNJA - Glava peta - Lišenje i vraćanje roditeljskog prava - PRESTAJE DA VAŽI
-> sa 18/05 - Porodičnim zakonom, 1. jula 2005. godine

Glava šesta

Davanje dozvole za stupanje u brak

Član 79.

U ovom postupku sud odlučuje o dozvoli za zaključenje braka između određenih lica kad se zbog zakonom propisanih uslova punovažan brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda.

Član 80.

(1) Postupak se pokreće predlogom lica koje ne ispunjava zakonom propisani uslov za zaključenje punovažnog braka, a kad ni jedno od lica koja žele da zaključe brak ne ispunjava propisani uslov, postupak se pokreće njihovim zajedničkim predlogom.

(2) Za postupanje po predlogu mesno nadležan je sud na čijem području predlagač ima prebivalište ili boravište, a po zajedničkom predlogu sud na čijem području jedan od predlagača ima prebivalište ili boravište.

Član 81.

Predlog mora da sadrži lične podatke o licima koja žele da zaključe brak, činjenice na kojima se zasniva i dokaze o tim činjenicama. Ako je predlagač maloletan, predlog mora da sadrži i podatke o njegovim roditeljima.

Član 82.

(1) Kad je predlog podnelo maloletno lice, sud će na pogodan način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloletnika da zaključi brak, kao i da li je maloletno lice dostiglo telesnu i duševnu zrelost potrebnu za vršenje prava i dužnosti u braku.

(2) Sud će pribaviti mišljenje zdravstvene organizacije, ostvariće odgovarajuću saradnju sa organom starateljstva, saslušaće podnosioca predloga, njegove roditelje ili staraoca, lice sa kojim maloletnik namerava da zaključi brak, a po potrebi može da izvede i druge dokaze i pribavi druge podatke. Ako oceni da je to potrebno radi utvrđivanja odlučnih činjenica sud će sve ili pojedine dokaze izvesti na ročištu. Neće se saslušati roditelj koji je lišen roditeljskog prava, a sud će po slobodnoj oceni odlučiti da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo.

(3) Sud će, po pravilu, saslušati maloletnika bez prisustva ostalih učesnika.

(4) Sud je dužan da ispita i lična svojstva, imovno stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na lice sa kojim maloletnik želi da zaključi brak.

(5) Po zajedničkom predlogu punoletnih lica, srodnika po tazbini, odnosno usvojioca i usvojenika, sud će na pogodan način ispitati opravdanost predloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice. Kad su zajednički predlog podneli usvojilac i usvojenik, sud će prethodno pribaviti mišljenje organa starateljstva.

Član 83.

U rešenju kojim se dozvoljava zaključenje braka sud će navesti lična imena lica između kojih se dozvoljava zaključenje braka.

Član 84.

Protiv rešenja kojim se odbija predlog da se maloletnom licu dozvoli zaključenje braka žalbu može da izjavi samo maloletnik, i kad je postupak pokrenut zajedničkim predlogom.

Član 85.

(1) Zajednički predlog za dozvolu za stupanje u brak predlagači mogu da povuku do pravnosnažnosti rešenja.

(2) Smatraće se da je predlog povučen i kad od predloga odustane jedan od predlagača.

Član 86.

Protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda, donesenog u ovom postupku, revizija nije dozvoljena.

III. Postupci za uređenje imovinskih odnosa

Glava sedma

Raspravljanje zaostavštine

1. Opšte odredbe

Član 87.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvrđuje ko su naslednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu

zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju naslednicima, legatarima i drugim licima.

Član 88.

(1) Za raspravljanje zaostavštine mesno je nadležan sud na čijem je području ostavilac u vreme smrti imao prebivalište, odnosno boravište (ostavinski sud).

(2) Ako ostavilac u vreme smrti nije imao ni prebivalište ni boravište na teritoriji Socijalističke Republike Srbije van teritorija autonomnih pokrajina, nadležan je sud na čijem se području nalazi pretežni deo njegove zaostavštine.

Član 89.

(1) Postupak se pokreće po službenoj dužnosti čim sud sazna da je neko lice umrlo ili da je proglašeno za umrlo.

(2) Sud u postupku za raspravljanje zaostavštine pazi da li naslednici i legatari sa nasleđenim nepokretnostima i sredstvima rada prelaze maksimum određen ustavom i zakonom i kada utvrdi da prelazi maksimum obaveštava o tome nadležni organ.

(3) O okolnostima iz stava 2. ovog člana sud će od naslednika uzeti izjavu i, po potrebi, pribaviti odgovarajuće dokaze.

Član 90.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasleđa, mogu uzimati na zapisnik i stručni saradnici.

Član 91.

(1) Privremene mere za obezbeđivanje zaostavštine može narediti sud na čijem je području ostavilac umro, kao i sud na čijem se području nalazi imovina ostavioca.

(2) Ako su rešenjem određene mere za obezbeđenje zaostavštine, a usled odlaganja izazvanih žalbom postoji opasnost da se izvršenje ovih mera osujeti, sud će odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje.

2. Prethodne radnje

Član 92.

(1) Kad je neko lice umrlo ili je proglašeno za umrlo, matičar koji je nadležan da izvrši upis smrti u matičnu knjigu umrlih, dužan je da u roku od 30 dana po izvršenom upisu dostavi smrtovnicu ostavinskom sudu.

(2) Ako matičar nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostaviće smrtovnicu samo sa onim podacima kojima raspolaže i izneće razloge zbog kojih nije mogao smrtovnicu da potpuno sastavi i navešće podatke koji bi mogli poslužiti sudu za pronalaženje naslednika imovine umrlog.

(3) Ako je neko lice umrlo van teritorije opštine u kojoj je imalo prebivalište, odnosno boravište, matičar će ostavinskom sudu dostaviti samo izvod iz matične knjige umrlih, kao i podatke kojima raspolaže, a koji mogu poslužiti za sastavljanje smrtovnice.

Član 93.

(1) Smrtovnica se sastavlja na osnovu podataka dobijenih od srodnika umrlog, od lica sa kojima je umrli živeo, kao i od drugih lica koja mogu pružiti podatke koji se unose u smrtovnicu.

(2) Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio nikakve imovine.

Član 94.

(1) Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih, sud će prema okolnostima sam sastaviti smrtovnicu u sudu, ili će narediti da smrtovnicu sastavi sudski radnik van suda, ili će sastavljanje smrtovnice poveriti matičaru.

(2) Sud može, kad je to celishodno, sam sastaviti smrtovnicu i kad je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt nekog lica ili njegovo proglašenje za umrlo.

Član 95.

(1) U smrtovnicu se unose ovi podaci: lično ime umrlog, lično ime jednog od njegovih roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla lica koja su bila u braku i njihovo prezime koje su nosili pre stupanja u brak; dan, mesec i godina, mesto i po mogućnosti čas smrti; mesto u kome je umrli imao prebivalište, odnosno boravište; lično ime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište bračnog druga umrlog i bračne, vanbračne i usvojene dece; lično ime, datum rođenja i prebivalište, odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasleđe na osnovu zakona, kao i lica koja su pozvana na nasleđe na osnovu testamenta; približna vrednost nepokretne imovine i posebno približna vrednost pokretne imovine umrlog.

(2) Po mogućnosti, u smrtovnici će se navesti: mesto gde se nalazi imovina koju je umrli ostavio; da li ima imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi; da li ima gotovog novca, hartija od vrednosti, dragocenosti, štednih knjižica ili nekih drugih važnih isprava; da li je umrli ostavio dugova i koliko; da li je ostavio pismeni testament ili ugovor o doživotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju ili raspodeli imovine za života i gde se oni nalaze, a ako je umrli napravio usmeni testament onda lično ime, zanimanje i boravište svedoka pred kojim je usmeni testament sačinjen.

(3) U smrtovnici će se posebno naglasiti da li se očekuje rođenje deteta umrlog i da li njegova deca i bračni drug imaju staraoca.

(4) Ako je pre ostavioca umro njegov bračni drug, ili koje njegovo dete, ili koje drugo lice koje bi moglo biti pozvano na nasleđe, u smrtovnici će se naznačiti datum i mesto njihove smrti.

Član 96.

(1) Popis i procenu imovine umrlog vrši opštinski organ uprave.

(2) Popis i procena imovine umrlog vrši se po odluci ostavinskog suda kada se ne zna za naslednike ili za njihovo boravište, kad su naslednici lica koja usled maloletstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobna delimično ili nisu sposobna potpuno da se sama staraju o svojim poslovima, kad zaostavština treba da se preda društveno-političkoj zajednici, organizaciji udruženog rada ili drugoj samoupravnoj organizaciji, odnosno zajednici, društveno-političkoj organizaciji ili udruženju građana, ili u drugim opravdanim slučajevima.

(3) Sud će narediti da se izvrši popis i procena i u slučaju kad to zahtevaju naslednici, legatari ili poverioci umrlog.

(4) Popis i procena izvršiće se i bez odluke suda prilikom sastavljanja smrtovnice ako to traži koji od naslednika ili legatara.

Član 97.

(1) Popis će obuhvatiti: celokupnu imovinu koja je bila u posedu umrlog u vreme smrti, imovinu koja je pripadala umrlom, a koja se nalazi kod drugog lica sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom osnovu, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se tvrdi da nije njegova svojina.

(2) U popisu imovine zabeležiće se potraživanja i dugovi umrlog, a posebno i neplaćeni doprinosi društvenoj zajednici.

Član 98.

(1) Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, meri, težini ili pojedinačno.

(2) Nepokretnosti se popisuju pojedinačno sa naznačenjem mesta gde se nalaze, kulture zemljišta i zemljišno-knjižnih podataka, ako su poznati.

(3) Prilikom popisivanja imovine istovremeno će se naznačiti vrednost pojedinih pokretnih i nepokretnih stvari koje

ulaze u zaostavštinu.

Član 99.

- (1) Ako imovinu nije popisao i procenio nadležni organ uprave, to može učiniti i radnik suda, koga odredi sudija.
- (2) Popis i procena vrši se u prisustvu dva punoletna građanina, a kada je to potrebno i uz sudelovanje veštaka.
- (3) Popisu i proceni može prisustvovati svako zainteresovano lice.

Član 100.

- (1) Ako učesnici prigovore popisu ili proceni imovine, sud može, ako to smatra za potrebno, odrediti da sudski radnik izvrši ponovo popis ili procenu.
- (2) Ako popis imovine nije izvršen, sud može na osnovu podataka zainteresovanih lica sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Član 101.

Kad se u zaostavštini pronađu predmeti za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, sa njima će se posle izvršenog popisa postupiti po tim propisima.

Član 102.

- (1) Ako se utvrdi da ni jedan od prisutnih naslednika nije sposoban da upravlja imovinom, a nema zakonskog zastupnika ili su naslednici nepoznati, ili odsutni, ili kada druge okolnosti nalažu naročitu opreznost, nadležni organi uprave predaće, u hitnim slučajevima, imovinu ili njen deo na čuvanje pouzdanom licu i o tome će odmah obavestiti sud na čijem se području ta imovina nalazi, koji može ovu meru izmeniti ili ukinuti.
- (2) Gotov novac, dragocenosti, hartije od vrednosti, štedne knjižice i druge važne isprave će se u takvom slučaju predati na čuvanje sudu na čijem se području nalazi imovina.
- (3) Ovaj sud će obavestiti ostavinski sud o svim merama za obezbeđenje zaostavštine.

Član 103.

- (1) Kada je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog staraoca zaostavštine, postavljanje će izvršiti ostavinski sud.
- (2) Pre postavljanja privremenog staraoca sud će po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu ličnosti staraoca od lica koja su pozvana na nasleđe.

Član 104.

Mere za obezbeđivanje zaostavštine može odrediti ostavinski sud u toku celog postupka za raspravljanje zaostavštine.

3. Postupak sa testamentom

Član 105.

Organ koji sastavlja smrtovnicu proveriće da li je posle umrlog ostao pismeni testament ili isprava o usmenom testamentu ili testament koji je zaveštalac ostavio dostaviće sudu zajedno sa smrtovnicom.

Član 106.

- (1) Kad sud utvrdi da je lice koje je ostavilo testament umrlo ili da je proglašeno za umrlo, otvoriće njegov testament bez povrede pečata, pročit će ga i o tome sastaviti zapisnik.
- (2) Ovako će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovažan i bez obzira da li ima više testamenata.
- (3) Otvaranje i čitanje testamenta izvršiće se u prisustvu dva punoletna građanina, koji mogu biti i naslednici.
- (4) Proglašenju testamenta mogu prisustvovati naslednici, legatari i druga zainteresovana lica i tražiti prepis testamenta.
- (5) Sud kod koga se testament nađe ili kome bude podnesen otvoriće i pročitati testament iako je za raspravljanje zaostavštine nadležan drugi sud ili inostrani organ.

Član 107.

- (1) Zapisnik o proglašenju testamenta sadrži: koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gde su nađeni; ko ih je predao sudu ili sastavljaču smrtovnice; koji su svedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta; da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen i sadržinu testamenta.
- (2) Ako je prilikom otvaranja testamenta primećeno da je pečat povređen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano i ispravljano, ili ako se što drugo sumnjivo nađe mora se i to u zapisniku navesti.
- (3) Zapisnik potpisuje sudija zapisničar i svedoci.
- (4) Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datume ostalih pronađenih testamenata.

Član 108.

- (1) Ako je umrli napravio usmeni testament i o tome postoji isprava koju su svedoci svojeručno potpisali, sud će sadržinu ove isprave proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.
- (2) Ako takve isprave nema, svedoci pred kojima je usmeni testament izjavljen, saslušać će se ponaosob o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svedoka proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.
- (3) Ako stranka zahteva da se svedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom, ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odrediće ročište za saslušanje ovih svedoka, na koje će pozvati predlagače, a ostala zainteresovana lica samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Član 109.

- (1) Ako je pismeni testament nestao ili je uništen nezavisno od ostaviočeve volje, a među zainteresovanim licima nema spora o ranijem postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, o načinu nestanka ili uništenja, kao i o sadržini testamenta, ostavinski sud će saslušati sva zainteresovana lica i po njihovim predlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.
- (2) Ako bi zaostavština, kad ne bi bilo testamenta postala društvena imovina, sporazum zainteresovanih lica o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku i sadržini važi samo uz saglasnost nadležnog javnog pravobranioca.
- (3) Ako među zainteresovanim licima ima lica koja nisu sposobna sama da se staraju o svojim poslovima, sporazum iz st. 1. i 2. ovog člana važi samo uz saglasnost organa starateljstva.

Član 110.

- (1) Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pismenim testamentom, odnosno sa ispravom o usmenom testamentu ili zapisnikom o saslušanju svedoka usmenog testamenta, dostaviće se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadržać će njihov prepis.

(2) Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testamenta čuvaće se u ostavinskom sudu odvojeno od drugih spisa a njihov overeni prepis priložiće se spisima.

4. Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice

Član 111.

Ako je ostavilac odredio izvršioca testamenta, sud će to ovom saopštiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te dužnosti.

Član 112.

(1) Ako se očekuje rođenje deteta koje bi bilo pozvano na nasleđe, ostavinski sud će o tome obavestiti organ starateljstva.

(2) Ako organ starateljstva drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog deteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Član 113.

(1) Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu, ostavinski sud će obustaviti raspravljanje zaostavštine.

(2) Sud še tako postupiti i u slučaju ako je umrli ostavio samo pokretnu imovinu, a ni jedno od lica pozvanih na nasleđe ne traži da se sprovede rasprava.

(3) Ako je sud obustavio postupak zbog toga što se zaostavština sastoji samo iz pokretne imovine, lica pozvana na nasleđe zadržavaju pravo da traže raspravljanje zaostavštine.

Član 114.

Kad se po odredbi zakona može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine naslednika, sud će na predlog ovlašćenih lica narediti to izdvajanje, primenjujući pri tom shodno odredbe ovog zakona o privremenim merama za obezbeđenje zaostavštine.

5. Raspravljanje zaostavštine

Član 115.

(1) Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.

(2) U pozivu na ročište sud će zainteresovana lica obavestiti o pokretanju postupka i postojanju testamenta, ako postoji i pozvati da odmah dostave sudu pismeni testament odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svedoke usmenog testamenta.

(3) Sud će u pozivu upozoriti zainteresovana lica da mogu do okončanja postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasleđa ili se nasleđa odriču, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu - da se pretpostavlja da se prihvataju nasleđa, i da će sud o njihovim pravima odlučiti prema podacima kojima raspolaže. Posebno će ih upozoriti da izjava o delimičnom odricanju od nasleđa i izjava o odricanju od nasleđa pod uslovom ne proizvodi pravno dejstvo.

(4) Po pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament, sud će obavestiti i na ročište pozvati sva lica koja bi mogla po zakonu polagati pravo na nasleđe.

(5) Ako je umrli postavio izvršioca testamenta, sud će i njega obavestiti o pokretanju postupka.

Član 116.

- (1) Ako se ne zna da li umrli ima naslednika sud će oglasom pozvati lica koja polažu prava na nasleđe da se prijave sudu u roku od godine dana od objavljivanja oglasa.
- (2) Oglas će se pibiti na oglasnu tablu suda, objaviti u "Službenom listu SFRJ", u "Službenom glasniku SRS", a po potrebi i na drugi način.
- (3) Na isti način sud će postupiti ako je nasledniku postavljen privremeni staralac zbog toga što je boravište naslednika nepoznato, a naslednik nema punomoćnika, ili zbog toga što se naslednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalazi u inostranstvu, tako da se dostavljanje nije moglo izvršiti (član 84. stav 2. tačka 4. i 5. Zakona o o parničnom postupku).
- (4) Po isteku roka iz stava 1. ovog člana, sud će raspraviti zaostavštinu na osnovu izjave postavljenog staraoca i podataka kojima sud raspolaže.

Član 117.

- (1) U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na nasleđe, o veličini nasleđenog dela i o pravu na legat.
- (2) O ovim pravima odlučuje sud, po pravilu, pošto od zainteresovanih lica uzme potrebne izjave.
- (3) O pravima lica koja nisu došla na ročište a uredno su pozvana sud će odlučiti prema podacima kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje stignu do donošenja odluke.
- (4) Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresovana lica mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresovanih lica i nije potrebno da se u svakom slučaju tim licima daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresovanih lica.
- (5) Ako sud posumnja da je lice, koje po zakonu polaže pravo na nasleđe, jedini ili najbliži srodnik umrlog, saslušaće lica za koja smatra da bi mogla imati jednako ili jače pravo na nasleđe, a ta lica pozvaće i oglasom po odredbama člana 116. ovog zakona.

Član 118.

- (1) Ako se naslednik primio nasleđa ili se odrekao nasleđa, mora izjavu o tome potpisati on sam ili njegov zastupnik.
- (2) Potpis na izjavi o primanju nasleđa ili o odricanju od nasleđa, koju je pismeno podneo sudu, kao i potpis na punomoćju, moraju biti overeni.
- (3) Uz izjavu treba navesti da li se naslednik prima, odnosno odriče dela koji mu pripada po zakonu ili na osnovu testamenta, ili se izjava odnosi na nužni deo.
- (4) Izjavu o odricanju od nasleđa naslednik može dati pred ostavinskim sudom i pred svakim drugim stvarno nadležnim sudom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom naslednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji vrši konzularne poslove.
- (5) Prilikom davanja izjave o odricanju nasleđa sud će naslednike upozoriti da se može odreći nasleđa samo u svoje ime.

Član 119.

- (1) Sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti stranke da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave, ako su među strankama sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo.
- (2) Ovako će sud postupiti ako su sporne činjenice od kojih zavisi pravo na nasleđe, a naročito punovažnost ili sadržina testamenta ili odnos naslednika i ostavioca na osnovu koga se po zakonu nasleđuje; činjenice od kojih zavisi osnovanost zahteva nadživelog bračnog druga i potomaka ostaviočevih koji su živeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva, koji služe za zadovoljavanje svakodnevnih

potreba; činjenice od kojih zavisi veličina naslednog dela, naročito uračunavanje u nasledni deo; činjenice od kojih zavisi osnovanost isključenja nužnih naslednika ili osnovanost razloga za nedostojnost; činjenica o tome da li se neko lice odreklo od nasleđa.

(3) Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primeni prava, ostavinski sud raspraviće pravna pitanja u postupku za raspravljanje zaostavštine.

Član 120.

Ako među strankama postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će takođe uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred upravnim organom, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine.

Član 121.

Ako se naslednici spore bilo o činjenicama bilo o primeni prava, sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred upravnim organom u ovim slučajevima: ako između naslednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu; ako između naslednika postoji spor povodom zahteva potomaka ostaviočevih koji su sa njim živeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji deo koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrednosti ostaviočeve imovine.

6. Rešenje o nasleđivanju

Član 122.

(1) Kad sud utvrdi kojim licima pripada pravo na nasleđe, oglasiće ta lica za naslednike rešenjem o nasleđivanju.

(2) Ovo rešenje mora da sadrži: lično ime umrlog, ime jednog od roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla lica koja su bila u braku i njihovo prezime koje su nosili pre stupanja u brak; označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenja pokretnih stvari sa pozivom na popis; lično ime, zanimanje i prebivalište naslednika, odnos naslednika prema ostaviocu - da li nasleđuje kao zakonski ili testamentalni naslednik, a ako ima više naslednika i deo u kome učestvuju u nasleđu; da li je i koliko pravo naslednika odloženo zbog nedospelog vremena ili je ograničeno na izvesno vreme, ili je odloženo zbog neispunjenja uslova, ili je zavisno od raskidnog uslova, odnosno naloga, koji se imaju smatrati kao raskidni uslov, ili ograničeno pravom plodouživanja i u čiju korist; lično ime, zanimanje i prebivalište lica kojima je pripao legat, plodouživanje ili koje drugo pravo iz zaostavštine sa tačnim naznačenjem tog prava; podatke o nepokretnostima koje prelaze propisani maksimum pojedinog naslednika, odnosno legata.

(3) Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi naslednici sporazumno predlože deobu i način deobe, sud će ovaj sporazum uneti u rešenje o nasleđivanju.

Član 123.

(1) Rešenje o nasleđivanju dostaviće se svim naslednicima i legatarima, kao i drugim licima koja su u toku postupka istakla zahtev iz zaostavštine.

(2) Pravnosnažno rešenje o nasleđivanju dostaviće se nadležnom organu uprave.

Član 124.

Kad budu podneti dokazi o izvršenju i obezbeđenju obaveze koje su nasledniku naložene testamentom u korist lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima ili za postizanje neke opšte korisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu ili drugu javnu knjigu izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim licima predaju pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Član 125.

Kad je pravo naslednika ili legatara odloženo zbog nedospelosti vremena ili je ograničeno na izvesno vreme, ili je odloženo zbog još neispunjenog uslova ili je zavisno od raskidnog uslova, odnosno naloga koji se ima smatrati kao

raskidni uslov, sud će po predlogu zainteresovanog lica odrediti privremene mere za obezbeđenje odnosnog dela zaostavštine po odredbama Zakona o izvršnom postupku, ukoliko testamentom nije drukčije određeno.

Član 126.

(1) Ako naslednici ne osporavaju legat, sud može i pre donošenja rešenja o nasleđivanju, a na zahtev legatara doneti posebno rešenje o legatu.

(2) U tom slučaju shodno će se primenjivati odredbe o dostavljanju pravnosnažnog rešenja o nasleđivanju nadležnom organu uprave, o upisima u zemljišnoj knjizi i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Član 127.

PRESTAJE DA VAŽI - sa 46/95 - Zakonom o nasleđivanju

7. Nasledno-pravni zahtevi posle pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju

Član 128.

Ako se po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu pronađe imovina, za koju se u vreme donošenja rešenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će ovu imovinu novim rešenjem raspodeliti na osnovu ranije donesenog rešenja o nasleđivanju.

(2) Ako ranije nije raspravljena zaostavština, sud će raspraviti zaostavštinu samo ako se pronađena imovina sastoji iz nepokretnosti.

(3) Ako se pronađena imovina sastoji iz pokretne imovine, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtev zainteresovanih lica.

Član 129.

(1) Ako se po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu pronađe testament sud će ga proglasiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadržaće njegov prepis.

(2) Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obavestiti zainteresovana lica o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoja prava na osnovu testamenta ostvariti u parničnom postupku.

Član 130.

(1) Ako po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu neko lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine polaže pravo na zaostavštinu kao naslednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će to lice uputiti da svoje pravo može da ostvari u parničnom postupku.

(2) Ako se koji od naslednika ranije odrekao nasleđa, pa se pronađe imovina za koju se u vreme donošenja rešenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud će ga pozvati radi davanja nasledničke izjave i ako izjavi da se prima nasleđa na toj imovini, sud će postupiti na način određen u stavu 1. ovog člana.

Član 131.

Kada je raspravljanje zaostavštine završeno pravnosnažnim rešenjem o nasleđivanju ili rešenjem o legatu, a postoje uslovi za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se obnoviti postupak za raspravljanje zaostavštine, već stranke svoja prava mogu ostvariti u parničnom postupku.

Glava osma

Određivanje naknade za ekspropisanu nepokretnost

Član 132.

U ovom postupku sud određuje naknadu za ekspropisanu nepokretnost kad korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik pred nadležnim opštinskim organom uprave nisu zaključili punovažan sporazum o nakandi za ekspropisanu nepokretnost.

Član 133.

(1) Ako korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik ne zakluče sporazum o naknadi za ekspropisanu nepokretnost u roku od dva meseca od dana pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji, ili ako javni pravobranilac oceni da je njihov sporazum zaključen na štetu društvene zajednice, opštinski organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove dužan je da pravosnažno rešenje o eksproprijaciji sa spisima bez odlaganja dostavi nadležnom sudu.

(2) Ako nadležni organ uprave ne postupi u smislu stava 1. ovog člana, Sud će, na inicijativu učesnika, sam zatražiti da mu se pravosnažno rešenje o eksproprijaciji sa spisima dostavi.

Član 134.

(1) Postupak određivanja naknade za ekspropisanu nepokretnost pokreće se i vodi po službenoj dužnosti.

(2) Ovaj postupak je hitan.

(3) Ako raniji sopstvenik ekspropisane nepokretnosti u toku postupka umre ili izgubi parničnu sposobnost, a nema punomoćnika ili je njegovo boravište nepoznato, sud će mu postaviti privremenog zastupnika i o tome bez odlaganja obavestiti organ starateljstva.

Član 135.

O naknadi za ekspropisanu nepokretnost sud raspravlja i odlučuje u veću sastavljenom od jednog sudije, kao predsednika veća i dvojice sudija porotnika.

Član 136.

(1) Sud će odrediti ročište da bi korisniku eksproprijacije i ranijem sopstveniku dao mogućnost da se izjasne o obliku i obimu, odnosno visini naknade, kao i o dokazima o vrednosti nepokretnosti koji se pribavljaju po službenoj dužnosti. Kad se po zakonu opština smatra korisnikom eksproprijacije, a eksproprijacija je izvršena za potrebe drugog društvenog pravnog lica, na ročište će se kao učesnik pozvati i to društveno pravno lice.

(2) Sud će na ročištu izvesti i druge dokaze koje učesnici predlože, ako nađe da su od značaja za određivanje naknade, a po potrebi odrediće i veštačenje.

(3) Na ročište se poziva i javni pravobranilac ako je ocenio da je sporazum učesnika o nakandi u postupku pred nadležnim organom uprave zaključen na štetu društvene zajednice, ukoliko korisnik eksproprijacije nije opština.

Član 137.

(1) Pošto utvrdi sve važne činjenice, sud donosi rešenje kojim određuje oblik i obim, odnosno visinu naknade.

(2) Ako se korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik sporazumeju o obliku i obimu, odnosno visini naknade, sud će svoje rešenje zasnovati na njihovom sporazumu, ukoliko nađe da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima i moralom samoupravnog socijalističkog društva.

(3) Rešenje iz stava 2. ovog člana dostavlja se javnom pravobraniocu i kad nije učestvovao u postupku njegovog donošenja.

Član 138.

(1) Ako se korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik sporazumeju da se naknada za ekspropisanu zgradu ili stan odredi u obliku davanja druge zgrade ili stana, sporazumom će odrediti i rok za izvršenje uzajamnih obaveza. Ako taj rok ne odrede, sud će rešenjem o naknadi odrediti rok u skladu sa odgovarajućom odredbom Zakona o eksproprijaciji o iseljenju iz ekspropisane zgrade, odnosno stana kao posebnog dela zgrade.

(2) Odredba stava 1. ovog člana shodno se primenjuje i na zemljoradnika, kad mu je, po sporazumu sa korisnikom eksproprijacije ili na njegov zahtev, naknada za ekspropisano poljoprivredno zemljište određena davanjem u svojину druge nepokretnosti.

Član 139.

Troškove postupka snosi korisnik eksproprijacije, osim troškova koji su izazvani neopravdanim postupcima ranijeg sopstvenika.

Član 140.

Odredbe ovog zakona o postupku određivanja naknade za ekspropisanu nepokretnost shodno se primenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem sopstveniku po zakonu priznaje pravo na naknadu za nepokretnost na kojoj je izgubio pravo svojine, ili drugo stvarno pravo.

Glava deveta

Uređenje upravljanja i korišćenja zajedničke stvari

Član 141.

U ovom postupku sud uređuje način upravljanja i korišćenja zajedničke stvari suvlasnika, sukorisnika i drugih sudržalaca iste stvari (zajedničari).

Član 142.

(1) Postupak može da pokrene svaki zajedničar koji smatra da je povređen u pravu upravljanja ili korišćenja zajedničke stvari.

(2) Predlog mora da obuhvati sve zajedničare, da sadrži potrebne podatke o zajedničkoj stvari koja je predmet postupka, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

(3) Predlog se podnosi sudu na čijem području se zajednička stvar nalazi, a ako se stvar nalazi na području više sudova, predlog se može podneti svakom od tih sudova.

Član 143.

(1) Po prijemu predloga sud će zakazati ročište na koje će pozvati sve zajedničare, ukazaće im na mogućnosti i pomoći im da sporazumno urede način upravljanja, odnosno korišćenja zajedničke stvari.

(2) Sporazum zajedničara sud će uneti u zapisnik kao sudsko poravnanje ako se zajedničari sa tim saglase pošto im sud predoči prirodu i pravno dejstvo sudskog poravnanja.

Član 144.

(1) Ako se zajedničari ne sporazumeju, sud će izvesti potrebne dokaze i na osnovu rezultata celokupnog postupka doneti rešenje kojim će urediti način korišćenja ili upravljanja zajedničkom stvarju po odgovarajućim zakonskim propisima materijalnog prava, vodeći računa o njihovim posebnim i zajedničkim interesima.

(2) Kad se predlogom traži uređenje korišćenja zajedničkog stana ili poslovnih prostorija, sud će naročito urediti koje će prostorije zajedničari koristiti posebno a koje zajednički, kako će se koristiti zajedničke prostorije, kao i kako će se snositi troškovi korišćenja prostorija.

Član 145.

(1) Kad je među zajedničarima sporno pravo na stvar koja je predmet postupka ili je sporan obim prava, sud će uputiti predlagača da u određenom roku pokrene parnicu, ili postupak pred upravnim organom, radi rešenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

(2) Ako predlagač pokrene postupak na koji je upućen, sud će pokrenuti postupak po predlogu do okončanja tog postupka, a ako postupak u određenom roku ne pokrene, smatraće se da je predlog povukao.

(3) Sud može privremeno, do donošenja odluke nadležnog organa, urediti odnose zajedničara u pogledu upravljanja, odnosno korišćenja zajedničke stvari kad to okolnosti slučaja zahtevaju, a naročito da bi se sprečila znatnija šteta, samovlašće ili očita nepravda za pojedine suparničare.

(4) Odredbe stava 3. ovog člana primeniće se i kad su zajedničari sudržaoci stvari koji ne raspolažu dokazima o zakonitom osnovu sticanja državine.

Član 146.

(1) Pravosnažnost rešenja donesenog u ovom postupku ne sprečava učesnike da u parnici ili u postupku pred upravnim organom ostvaruju zahteve u odnosu na stvar o čijem upravljanju, odnosno korišćenju je rešenjem odlučeno.

(2) Protiv rešenja nije dozvoljena žalba.

Član 147.

(1) Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na sopstvenike posebnih delova zgrade u pogledu upravljanja i korišćenja zajedničkih delova zgrade koji služe zgradi kao celini ili samo nekim posebnim delovima zgrade, u kom slučaju se zajedničarima smatraju samo sopstvenici tih delova zgrade, ako se uređenjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava sopstvenika drugih delova zgrade.

(2) Odnosi između sopstvenika posebnih delova zgrade uređuju se u skladu sa zakonskim propisima o pravima na posebnim delovima zgrade.

Glava deseta

Deoba zajedničkih stvari ili imovine

Član 148.

U ovom postupku sud odlučuje o deobi i načinu deobe zajedničkih stvari ili imovine.

Član 149.

(1) Postupak deobe zajedničke stvari ili imovine može pokrenuti svaki zajedničar, a predlog mora obuhvatiti sve zajedničare.

(2) Predlog mora da sadrži podatke o predmetu deobe i udelima zajedničara, o zajedničarima, kao i o drugim licima koja na predmetu deobe imaju neko stvarno pravo. Za nepokretnosti moraju se navesti zemljišnoknjižni podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu svojine, pravu službenosti i drugim stvarnim pravima.

(3) Predlog se podnosi sudu na čijem se području stvar ili imovina nalazi, a ako se zajedničke stvari ili imovina nalaze na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Član 150.

(1) Ako sud, postupajući po predlogu, utvrdi da je među zajedničarima sporno pravo na stvari koje su predmet

deobe ili pravo na imovinu, udeo u zajedničkim stvarima, odnosno imovini ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu, prekinuće postupak i uputiti predlagača da u određenom roku pokrene parnicu.

(2) Ako predlagač u određenom roku ne pokrene postupak, smatraće se da je predlog povukao.

Član 151.

(1) Sud će po prijemu predloga zakazati ročište na koje će pozvati sve zajedničare i lica koja na predmetu deobe imaju neko stvarno pravo.

(2) Svaki učesnik može predložiti da se na ročište pozovu i druga lica čiji bi interesi mogli biti deobom povređeni. Ako zajedničari ne ospore njihova prava, uneće se i to u zapisnik i uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o deobi.

Član 152.

Ako učesnici u toku postupka postignu poravnanje o uslovima i načinu deobe, sud će poravnanje uneti u zapisnik nastojeći da se poravnanjem uredi sva sporna pitanja između zajedničara, kao i stvarna prava drugih lica na predmetima deobe i prava ostalih lica prema zajedničarima u vezi sa izvršenom deobom.

Član 153.

(1) Ako učesnici ne postignu sporazum o načinu deobe, sud će ih saslušati, izvešće potrebne dokaze, a kad je to nužno i veštačenje, pa će, na osnovu rezultata celokupnog postupka, u skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima materijalnog prava doneti rešenje o deobi i načinu deobe zajedničke stvari ili imovine, nastojeći da zadovolji opravdane zahteve i interese zajedničara.

(2) Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar, sud će naročito imati u vidu posebne potrebe određenog učesnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne upravo njemu.

Član 154.

(1) Rešenje o deobi sadrži: predmet, uslove i način deobe, podatke o fizičkim delovima stvari i pravima koji su pripali svakom od zajedničara, kao i njihova prava i obaveze utvrđene deobom.

(2) Rešenjem o deobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja službenosti i drugih stvarnih prava: na delovima stvari, koja je fizički podeljena između zajedničara.

Glava jedanaesta

Uređenje međa

Član 155.

U ovom postupku sud utvrđuje granicu između susednih nepokretnosti kad su međni znaci uništeni, oštećeni ili pomereni, a susedi ne mogu sporazumno da utvrde granicu.

Član 156.

(1) Predlog za uređenje međa između susednih zemljišnih parcela može podneti svaki od sopstvenika, odnosno korisnika tih parcela, a kad je to zakonom određeno i ovlašćeni organ.

(2) Predlog mora da sadrži podatke o sopstvenicima, odnosno korisnicima susednih parcela i o zemljišnim parcelama između kojih se međa uređuje, sa oznakama tih parcela iz zemljišnih i drugih javnih knjiga, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

Član 157.

(1) Po prijemu predloga, sud može zakazati ročište u sudu na koje će pozvati učesnike radi pokušaja sporazumnog uređenja međa.

(2) Ako se učesnici ne sporazumeju, sud će zakazati ročište na licu mesta na koje će, pored učesnika, pozvati veštaka geometra, a po potrebi i svedoke na koje su se učesnici u predlogu ili na ročištu pred sudom pozvali.

(3) Uz poziv za ročište učesnicima se nalaže da podnesu sve isprave i skice i druge dokaze od značaja za uređenje međe, a po mogućstvu da povedu i svedoke. U pozivu učesnici će se upozoriti na posledice nedolaska na ročište.

Član 158.

(1) Ako predlagač ne dođe na ročište, a bio je uredno pozvan, ročište će se održati ukoliko to predloži neko od ostalih učesnika.

(2) Ako niko ne predloži održavanje ročišta, smatraće se da je predlagač povukao predlog.

Član 159.

(1) Ako među učesnicima postoji spor o međaškoj površini čija vrednost ne prelazi 800.000 dinara, sud će rešiti u postupku uređenja međe na osnovu jačeg prava, a ako to nije moguće, na osnovu poslednjeg mirnog poseda. Ukoliko se spor ne može rešiti ni na ovaj način, sud će međašku površinu podeliti po pravičnosti.

(2) Sud će postupiti na ovaj način bez obzira na vrednost međaške površine, kad se učesnici tako sporazumeju.

Član 160.

Ako među učesnicima postoji spor o međaškoj površini čija vrednost prelazi 800.000 dinara, a ne postignu sporazum u smislu člana 159. stav 2. ovog zakona, sud će uputiti predlagača na parnicu i obustaviće vanparnični postupak.

Član 161.

(1) Na ročištu za uređenje međa sud će na licu mesta utvrditi graničnu liniju između zemljišnih parcela učesnika i obeležiti je graničnim znacima.

(2) O radnjama preduzetim na ročištu za uređenje međa sastavlja se zapisnik u koji se unosi naročito: opis i skica zatečenog stanja, sadržaj izjava učesnika, veštaka i svedoka, kao i opis i skica stanja uspostavljenog uređenjem međe.

Član 162.

U rešenju o uređenju međe sud opisuje graničnu liniju između zemljišnih parcela učesnika, pozivajući se na skicu uspostavljenog stanja koja je sastavni deo rešenja.

Član 163.

Protiv pravosnažnog rešenja drugostepenog suda donesenog u ovom postupku revizija nije dozvoljena.

Glava dvanaesta

Isprave

1. Sastavljanje i potvrđivanje sadržine isprave

Član 164.

U postupku za sastavljanje ili potvrđivanje sadržine isprave, sud sastavlja i potvrđuje ispravu kad je za nastanak prava ili punovažnost pravnog posla potrebno postojanje javne isprave.

Član 165.

- (1) Za sastavljanje ili potvrđivanje isprave mesno je nadležan svaki stvarno nadležan sud.
- (2) ispravu sastavlja ili potvrđuje sudija.

2. Sastavljanje isprave

Član 166.

Isprava se sastavlja u sudu, a van suda kada učesnik nije sposoban da dođe u sud ili kad za to postoje drugi opravdani razlozi.

Član 167.

- (1) Pre nego što pristupi sastavljanju isprave, sudija utvrđuje identitet učesnika.
- (2) Kad sudija ne poznaje učesnika lično i po imenu, identitet učesnika se utvrđuje javnom ispravom sa fotografijom ili izjavama dva punoletna svedoka čiji je identitet utvrđen javnim ispravama, a ako učesnik ima javnu ispravu sa fotografijom dovoljno je da njegov identitet posvedoči samo jedan svedok.

Član 168.

Kad je učesnik nepismen ili nem, ili slep, ili ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu, sastavljanje isprave vrši se u prisustvu dva punoletna svedoka koje sudija lično poznaje ili čiji je identitet utvrdio javnim ispravama sa fotografijom.

Član 169.

- (1) Ako učesnik ne zna jezik na kome se sastavlja isprava, sudija će ispravu sastaviti uz učešće sudskog tumača.
- (2) Ako je učesnik gluvonem ili slep, sudija će ispravu sastaviti uz učešće tumača koji se sa učesnikom može sporazumeti.

Član 170.

Svedoci, pri sastavljanju isprave, mogu biti lica koja su pismena i koja poznaju službeni jezik i jezik učesnika, a ako je učesnik nem i da se sa njim mogu sporazumeti.

Član 171.

- (1) Prilikom sastavljanja isprave o pravnom poslu, sudija ispituje da li učesnici imaju pravnu i poslovnu sposobnost koja se traži za zaključenje tog posla i da li su ovlašćeni da zaključe pravni posao.
- (2) Sudija će postupiti po stavu 1. ovog člana i kada u sastavljanju isprave učestvuje zastupnik ili punomoćnik, pri čemu ispituje i da li je zastupnik, odnosno punomoćnik poslovno sposoban i ovlašćen da zaključi odnosni pravni posao.

Član 172.

- (1) Pošto utvrdi da postoje uslovi iz člana 171. ovog zakona, sudija ispituje da li postoji slobodna i ozbiljna volja da

se zaključi pravni posao.

(2) Sudija je dužan da objasni učesnicima smisao pravnog posla, da im ukaže na njegove posledice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima i pravilima morala samoupravnog socijalističkog društva.

Član 173.

Ako sud utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz čl. 171. i 172. ovog zakona, rešenjem će odbiti da sastavi ispravu.

Član 174.

(1) O sastavljanju isprave sastavlja se zapisnik u koji se unosi i način na koji je utvrđen identitet učesnika, svedoka i tumača koji su prisustvovali sastavljanju isprave.

(2) Zapisnik potpisuje i učesnik, kao i svedoci.

(3) Uz zapisnik se prilaže primerak sastavljene isprave.

3. Sastavljanje sudskog testamenta

Član 175.

Sudski testament sastavlja se prema odredbama čl. 166-174. ako odredbama čl. 176-182. ovog zakona nije drukčije određeno.

Član 176.

PRESTAJE DA VAŽI - sa 46/95 - Zakonom o nasleđivanju

Član 177.

(1) Kad saslušava kazivanja zaveštaoca, sudija će njegovu izjavu verno uneti u zapisnik, po mogućnosti rečima zaveštaoca, pazeći pri tome da volja zaveštaoca bude jasno izražena.

(2) U zapisnik će se uneti i sve okolnosti koje bi mogle biti važne za punovažnost testamenta.

(3) Kad je to potrebno, sudija će zaveštaocu objasniti propise koji ograničavaju zaveštaoca u raspolaganju testamentom.

Član 178.

Pošto zaveštalac sam pročita zapisnik o sudskom testamentu i izjavi da je njegova poslednja volja u svemu verno uneta, sudija će ovo potvrditi na testamentu.

Član 179.

(1) Ako je testament sastavljen u prisustvu dva svedoka zbog toga što zaveštalac ne zna da čita, sudija će mu pročitati testament, a potom će zaveštalac, pošto izjavi da je to njegov testament, u prisustvu svedoka potpisati ili staviti na njega otisak kažiprsta.

(2) Ako zaveštalac ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu ili je nem ili gluv, sudija će preko zakletog tumača pročitati testament, a zaveštalac će preko tumača izjaviti da je testament njegov.

(3) Svedoci će se potpisati na samom testamentu.

(4) Sudija će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Član 180.

(1) Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, ovi će se prošiti jemstvenikom i oba kraja jemstvenika zapečatiti sudskim pečatom.

(2) Svaki list će zaveštalac potpisati posebno, odnosno na njemu staviti otisak kažiprsta.

(3) Na kraju zapisnika označiće se od koliko se listova sastoji testament.

Član 181.

PRESTAJE DA VAŽI - sa 46/95 - Zakonom o nasleđivanju

Član 182.

(1) Kad zaveštalac opozove svoj testament, na opozivanje testamenta shodno će se primenjivati odredba ovog zakona o sastavljanju testamenta.

(2) Pošto zaveštalac opozove testament, opozivanje će se zabeležiti na testamentu koji se čuva u sudu.

4. Potvrđivanje sadržine isprave

Član 183.

Sud potvrđuje sadržinu isprave kada je zakonom određeno da se sadržina privatne ili druge nejavne isprave potvrđuje.

Član 184.

(1) Potvrđivanje isprave se vrši prema odredbama čl. 166-174. ovog zakona, ako odredbama ovog odeljka nije drukčije određeno.

(2) Potvrđivanje isprave vrši se na samoj ispravi potpisom sudije i stavljanjem pečata suda.

Član 185.

Po izvršenom potvrđivanju isprave, sud predaje učesnicima originalan primerak ove isprave.

5. Čuvanje isprave

Član 186.

Sud je dužan primiti na čuvanje ispravu kad je to potrebno radi obezbeđenja određenih imovinskih ili drugih prava, ili kad je zakonom za pojedine vrste isprava to izričito određeno.

Član 187.

(1) Isprava se može predati na čuvanje svakom stvarno nadležnom sudu.

(2) Identitet podnosioca isprave utvrđuje se prema odredbi stava 2. člana 167. ovog zakona.

Član 188.

(1) O prijemu isprave na čuvanje sud sastavlja zapisnik u koji se unosi kako je utvrđen identitet podnosioca isprave na čuvanje, kao i vrsta i naziv primljene isprave.

(2) Isprava primljena na čuvanje se stavlja u poseban omot, zapečati i čuva odvojeno od ostalih spisa.

Član 189.

Kad primi na čuvanje testament koji nije sastavljen u sudu, zaveštalac ga predaje lično sudu u otvorenom ili zatvorenom omotu.

Član 190.

Ako se na čuvanje predaje otvoren testament, sudija će ga pročitati zaveštaocu i ukazati mu na eventualne nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan.

Član 191.

(1) Ako su svedoci usmenog testamenta podneli sudu pismeno koje sadrži volju zaveštaoca, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.

(2) Ovako će sud postupiti i kad svedoci usmenog testamenta dođu u sud da usmeno ponove izjavu zaveštaoca.

(3) Prilikom uzimanja izjave svedoka, sud će nastojati da utvrdi izjavu volje zaveštaoca, a pored toga ispitaće i okolnosti od kojih zavisi punovažnost usmenog testamenta.

Član 192.

Sud će podnosiocu isprave izdati potvrdu o prijemu isprave na čuvanje u sudu.

Član 193.

Ako se isprava o testamentu, osim sudskog testamenta, preda na čuvanje sudu na čijem području zaveštalac nema prebivalište, sud je dužan da o tome odmah izvesti sud na čijem području zaveštalac ima prebivalište.

Član 194.

(1) Isprava koja se nalazi na čuvanju kod suda vratiće se podnosiocu isprave na njegov zahtev.

(2) Isprava će se vratiti i njegovom punomoćniku koji ima overeno punomoćje za taj posao.

(3) O vraćanju isprave sastaviće se zapisnik u kome će se navesti način na koji je utvrđen identitet lica kome se vraća isprava.

(4) Ako se isprava vraća punomoćniku, punomoćje će se priložiti zapisniku i zadržati u sudu.

6. Poništavanje isprave

Član 195.

(1) U postupku za poništenje domaće isprave na kojoj se neposredno zasniva neko materijalno pravo i čije je posedovanje nužno za ostvarivanje toga prava može se proglasiti u sudskom postupku da je izgubila svoju važnost ako je izgubljena, ukradena, izgorela ili na bilo koji drugi način nestala ili uništena, osim ako je zakonom zabranjeno poništenje takve isprave.

(2) Pod uslovima iz stava 1. ovog člana može se poništiti i isprava na kojoj se zasniva neko nematerijalno pravo,

ako ne postoje podaci na osnovu kojih nadležni organ, odnosno organizacija može da izda duplikat te isprave.

Član 196.

(1) O predlogu za poništenje isprave koju je izdao organ društveno-političke zajednice, organizacija udruženog rada ili druga samoupravna organizacija, odnosno zajednica, odlučuje nadležni sud na čijem se području nalazi sedište izdavaoca isprave.

(2) O poništenju isprave, kad je u ispravi naznačeno mesto ispunjenja obaveze, odlučuje isključivo sud na čijem se području nalazi mesto ispunjenja obaveze.

(3) O predlogu za poništenje isprave za koju se nadležnost ne može odrediti na osnovu st. 1. i 2. ovog člana odlučuje sud na čijem se području nalazi sedište, odnosno prebivalište, odnosno boravište predlagača.

Član 197.

(1) Predlog za poništenje isprave može da podnese svako lice koje je na osnovu te isprave ovlašćeno da ostvaruje neko pravo ili ima pravni interes da se nestala isprava poništi.

(2) Predlog za poništenje isprave iz člana 195. stav 1. ovog zakona sadrži naročito: bitne sastojke isprave (vrsta isprave, firma, odnosno naziv i sedište ili ime i prebivalište izdavaoca isprave, iznos obaveze, mesto i datum izdavanja isprave, mesto ispunjenja obaveze, da li glasi na ime, ili po naredbi ili na donosioca), činjenice iz kojih proizilazi da je predlagač ovlašćen da podnese predlog i da postoji verovatnoća da je isprava nestala ili uništena.

(3) Predlog za poništenje isprave iz člana 195. stav 2. ovog zakona sadrži naročito: naziv i sedište organa, odnosno organizacije koja je izdala ispravu, vrstu isprave, sadržinu isprave, mesto i datum izdavanja isprave, kao i dokaze da je ta isprava bila izdata i uverenje izdavaoca isprave da ne postoje podaci na osnovu kojih može izdati tu ispravu.

(4) Uz predlog se prilaže i prepis isprave ako postoji.

(5) Jednim predlogom se može zahtevati poništenje više isprava pod uslovom da je isti sud mesno nadležan.

Član 198.

(1) Ako pri prethodnom ispitivanju predloga sud nađe da nisu ispunjene pretpostavke za pokretanje postupka za poništenje isprave, predlog će rešenjem odbaciti.

(2) Ispitivanje se obavlja na osnovu navoda u predlogu i činjenica koje su sudu poznate.

Član 199.

Ako predlog ne odbaci, sud će naložiti izdavaocu isprave i poveriocu da se u određenom roku izjasne da li je isprava čije se poništenje zahteva bila izdata i da li postoje i koje smetnje za sprovođenje postupka.

Član 200.

(1) Po prijemu izjašnjenja lica iz člana 199. ovog zakona, sud će oglasom objaviti pokretanje postupka za poništenje isprave.

(2) Oglas sadrži naročito: bitne sastojke isprave potrebne za njeno identifikovanje, rok u kome se imaju podneti prijave ili prigovori protiv predloga (oglasni rok), poziv da se isprava pokaže sudu ili izvesti sud o licu i prebivalištu lica koje drži ispravu, upozorenje da će se isprava sudski poništiti ako se u oglasnom roku sa predmetnom ispravom ne prijavi sudu ili ne stavi prigovor protiv predloga za poništenje isprave, upozorenje da dužnik po ovoj ispravi ne može punovažno ispuniti svoju obavezu, niti obnoviti ili zameniti ispravu, niti izdati nove kupone ili talone, kao i da imalac ne sme preneti prava iz ove isprave.

(3) Ako se pokreće postupak za poništenje isprave iz člana 195. stav 2. ovog zakona, oglas iz stava 2. ovog člana sadrži naročito: naziv izdavaoca isprave, vrstu isprave i njenu bitnu sadržinu, rok u kome se imaju podneti prigovori protiv predloga, upozorenje da će se isprava sudski poništiti ako se u oglasnom roku ne stavi prigovor protiv

predloga za poništenje isprave a sud utvrdi da je bila izdata.

Član 201.

- (1) Oglas će se dostaviti svim učesnicima, istaći na sudsku tablu i jedanput objaviti o trošku predlagača u "Službenom glasniku SRS", a po potrebi i u "Službenom listu SFRJ" ili na drugi pogodan način.
- (2) Oglasni rok teče od dana kada je oglas objavljen u "Službenom glasniku SRS", odnosno "Službenom listu SFRJ".
- (3) Ako je oglas objavljen u oba službena glasila, oglasni rok teče od dana objave u listu u kome je kasnije objavljen.

Član 202.

- (1) Sud vodi upisnik isprava o kojima je pokrenut postupak radi poništenja, a koji može svako lice razgledati i prepisati.
- (2) Način vođenja upisnika bliže se uređuje sudskim poslovníkom.

Član 203.

- (1) Dužnik ne sme ispuniti obavezu iz isprave čije se poništenje traži, niti ispravu preinačiti, obnoviti ili preneti na drugo lice, ili za nju izdati nove kupone ili talone od momenta kad mu je dostavljen oglas, ili kad je inače na bilo koji način saznao za pokretanje postupka radi poništaja isprave.
- (2) Zabrana iz stava 1. ovog člana traje sve dok rešenje o poništenju isprave ili o obustavi postupka ne postane pravosnažno.
- (3) Dužnik se na osnovu takve isprave može osloboditi obaveze samo ako iznos duga uplati u depozit suda.

Član 204.

- (1) Ako je nestao ili uništen kupon koji je odvojen od glavne isprave, lice na koje kupon glasi može, po isteku roka od tri godine od dana dospelosti kupona, da zahteva od dužnika njegovu isplatu, ako pre isteka toga roka prijavi sudu nestanak ili uništenje kupona i ako u tom roku neko lice ne podnese sudu nestali kupon i ne bude podnesen zahtev za njegovu isplatu.
- (2) Dužnik nije dužan da isplati potraživanje po tom kuponu pre isteka roka predviđenog u stavu 1. ovog člana.

Član 205.

Dužnik po ispravi čije se poništenje traži, ovlašćen je da zadrži ispravu, ako mu bude podnesena radi ispunjenja obaveze ili ako je do nje došao na drugi način. On je dužan da zadržanu ispravu odmah preda sudu kod koga se vodi postupak za poništenje, sa naznačenjem ličnog imena i adrese lica koje mu je ispravu predalo.

Član 206.

- (1) Sud će obustaviti postupak za poništenje isprave ako predlagač povuče predlog ili ako predlagač u određenom roku ne položi u sudski depozit potreban novčani iznos za objavljivanje oglasa, ili ako treće lice podnese sudu ispravu ili dokaže pred sudom postojanje isprave čije se poništenje zahteva.
- (2) Sud će ispitati neblagovremeno podnesene prijave trećih lica ako rešenje o poništenju nije do njihovog prijema doneseno.
- (3) Sud je dužan da o svakoj prijavi trećeg lica obavesti predlagača pre donošenja rešenja.

Član 207.

Ako sud nađe da su ispunjeni uslovi za dalje postupanje a pošto sprovede potrebna izviđanja i pošto protekne oglasni rok zakazaće ročište na koje se pozivaju predlagač, izdavalac isprave, dužnik po ispravi i sva lica koja su se prijavila sudu, odnosno koja su podnela prigovore protiv predloga za poništenje isprave.

Član 208.

(1) Po održanom ročištu, a na osnovu rezultata postupka, sud donosi rešenje o poništenju isprave, odnosno o odbijanju predloga.

(2) Rešenje o poništenju isprave sadrži podatke o izdavaocu isprave i predlagaču, kao i bitne sastojke isprave uz označenje iznosa obaveze ako glasi na ispunjenje novčane obaveze.

(3) Rešenje se dostavlja svim učesnicima i zabeležiće se u upisnik iz člana 202. ovog zakona.

Član 209.

(1) Protiv rešenja kojim se predlog za pokretanje postupka za poništenje isprave odbacuje, odnosno odbija ili postupak obustavlja, žalbu može da izjavi samo predlagač.

(2) Protiv rešenja o poništenju isprave žalbu može da izjavi izdavalac isprave i dužnik iz te isprave, kao i lice ovlašćeno na osnovu isprave, ako nije predlagač.

Član 210.

(1) Pravosnažno rešenje kojim se isprava poništava zamenjuje poništenu ispravu, dok se ne izda nova.

(2) Na osnovu pravosnažnog rešenja o poništenju isprave predlagač može od dužnika ostvarivati sva prava koja proističu iz te isprave ili mu na osnovu nje pripadaju, a može zahtevati da mu se o njegovom trošku izda nova isprava uz predaju rešenja o poništenju.

Glava trinaesta

Sudski depozit

Član 211.

(1) U sudski depozit mogu se predati novac, hartije od vrednosti i druge isprave koje se mogu unovčiti, plemeniti metali, dragocenosti i drugi predmeti izrađeni od plemenitih metala, kad je to zakonom ili drugim propisom predviđeno.

(2) Sud je dužan da primi u depozit i druge predmete kad je zakonom određeno da dužnik može položiti stvar koju duguje kod suda za poverioca.

Član 212.

(1) Predmeti iz stava 1. člana 211. ovog zakona mogu se predati svakom stvarno nadležnom redovnom sudu.

(2) Predmeti iz stava 2. člana 211. ovog zakona predaju se redovnom sudu u mestu ispunjenja obaveze, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtevaju da se polože sudu u mestu gde se stvar nalazi a mogu se predati i drugom redovnom sudu kad je to zakonom određeno.

Član 213.

U predlogu će predlagač naročito navesti razloge zbog kojih se deponuju predmeti, opisati predmete i označiti njihovu vrednost, navesti lice u čiju korist se oni predaju, uslove pod kojima će se predmeti predati, a po potrebi će priložiti odgovarajuće dokaze.

Član 214.

Sud će rešenjem odbaciti predlog ako oceni da nisu ispunjeni uslovi za prijem predmeta u depozit ili ako predlagač u određenom roku ne predujmi troškove čuvanja.

Član 215.

Ako sud ne odbaci predlog, doneće rešenje o prijemu predmeta, odnosno novca u sudski depozit i odrediti način čuvanja.

Član 216.

Ako je deponovanje izvršeno u korist određenog lica, sud će pozvati to lice da u određenom roku primi predmet iz depozita ako ispuni određeni uslov za predaju.

Član 217.

(1) Ako je predmet depozita novac ili strana valuta sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema novac, odnosno stranu valutu položi na poseban račun kod Službe društvenog knjigovodstva, odnosno ovlašćene banke, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

(2) Plemenite metale, stvari izrađene od plemenitih metala i druge dragocenosti, kao i hartije od vrednosti sud će u roku od tri dana predati ovlašćenoj banci, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

(3) Druge predmete koji se ne mogu čuvati u sudskom depozitu sud će, na predlog predlagača, odrediti da se predaju na čuvanje javnom skladištu ili drugoj organizaciji udruženog rada koja se bavi čuvanjem stvari, a fizičkom licu samo ako u mestu gde se predmeti nalaze nema društvenog pravnog lica koje obavlja delatnost uskladištenja.

(4) Pre donošenja rešenja po stavu 2. ovog člana sud će naložiti predlagaču da položi u depozit potreban predujam za podmirenje troškova čuvanja i rukovanja takvim predmetima.

(5) Pre nego što sud poveri predmet depozita na čuvanje licu iz stava 3. ovog člana, izvršiće popis i procenu stvari i o tome sastaviti zapisnik u potrebnom broju primeraka.

Član 218.

(1) Ako lice u čiju korist je predat predmet izjavi da isti ne prima, sud će o tome izvestiti predlagača i tražiti da se u određenom roku izjasni.

(2) Ako lice u čiju je korist primljen predmet u sudski depozit, isti ne podigne u određenom roku, sud će rešenjem pozvati predlagača (deponenta) da preuzme predmet.

(3) Predmeti primljeni u depozit se izdaju na osnovu rešenja suda koji je odredio prijem.

Član 219.

(1) Kad se u depozit predaju predmeti za koje deponent ne zna kome licu treba da se predaju ili ako ne zna koje od više deponovanih predmeta kome od više lica treba da se predaju, sud će zakazati ročište na koje će pozvati predlagača i sva zainteresovana lica radi sporazumevanja kome licu pripada deponovani predmet.

(2) Ako se uredno pozvana lica ne jave na ročište ili se među njima ne postigne sporazum, sud će ih rešenjem uputiti da u parnici ostvaruju svoje pravo na predmet primljen u depozit. U rešenju će se odrediti i rok za pokretanje parnice, o čemu će se izvestiti deponent.

(3) Ako se parnični postupak pokrene, sud će rešenjem prekinuti ovaj postupak.

(4) Ako se parnični postupak ne pokrene, sud će postupiti po odredbi člana 218. stav 2. ovog zakona.

Član 220.

(1) Rešenje kojim se određuje izdavanje predmeta iz depozita sadrži naročito: koje je lice ovlašćeno da preuzme predmet iz depozita, način, rok i uslov za preuzimanje, kao i upozorenje na pravne posledice ako predmet ne bude

preuzet u roku u kome po zakonu zastareva pravo na njegovo izdavanje.

(2) Rešenjem kojim se određuje izdavanje predmeta utvrdiće se troškovi koji su nastali u vezi sa čuvanjem i rukovanjem predmetima i ko je dužan da ih naknadi.

Član 221.

Čuvar, kome je rešenjem suda povereno čuvanje predmeta primljenih u depozit, može izdati predmet određenom ovlašćenom licu samo na osnovu rešenja suda i na način kako je to u rešenju određeno.

Član 222.

Ako lice u čiju korist je predmet primljen u sudski depozit ili deponent, koji je uredno pozvan da preuzme predmet isti ne podigne u roku od tri godine od dana prijema urednog poziva, sud će rešenjem utvrditi da je predmet postao društvena svojina, odnosno da pravo raspolaganja pripada društveno-političkoj zajednici na čijem se području predmet nalazi.

Član 223.

Sud će predmet koji je na osnovu pravosnažnog rešenja iz člana 222. ovog zakona postao društvena svojina, odnosno da je pravo raspolaganja preneto na društveno-političku zajednicu, predati organu društveno-političke zajednice na čijem se području predmet nalazi, odnosno na čijem se području nalazi sedište suda, o čemu će se sastaviti zapisnik.

Član 224.

Prijem u depozit, čuvanje i predaja predmeta bliže se određuje sudskim poslovníkom.

TREĆI DEO

Prelazne i završne odredbe

Član 225.

(1) Ako je pre stupanja na snagu ovog zakona doneto prvostepeno rešenje kojim se postupak pred prvostepenim sudom okončava, dalji postupak sprovede se po dosadašnjim propisima i pravnim pravilima vanparničnog postupka.

(2) Ako po stupanju na snagu ovog zakona bude ukinuto prvostepeno rešenje iz stava 1. ovog člana, dalji postupak sprovede se po ovom zakonu.

Član 226.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

1) Odredbe člana 1. stav 1. tačka 24. Zakona o dopuni Zakona o primeni odredaba saveznih zakona u oblasti društveno-političkog sistema i drugim oblastima za koje je u članu 16. i 17. Ustavnog zakona za sprovođenje ustavnih amandmana XX-XL (određeno da prestaju da važe najdocnije 31. decembra 1971. godine) ("Službeni glasnik SRS", broj 52/73).

2) Odredbe II dela Zakona o nasleđivanju od člana 149. do člana 225. ("Službeni glasnik SRS", broj 52/74).

3) Odredbe člana 67. stav 2. Zakona o ekspropriaciji ("Službeni glasnik SRS", broj 74/77).

Član 227.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Socijalističke Republike Srbije", a primenjivaće se od 1. januara 1983. godine.